

Copyright foto

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Bedrijfsopvolging

Drie broers die gezamenlijk met hun ouders een maatschap vormen is een bijzondere situatie. Voor de betrokkenen wegen de voordelen zwaarder dan eventuele nadelen. „Veelal vullen onze sterke kanten elkaar aan“, aldus Pim, „maar ook kunnen we werk van elkaar overnemen.“ De zoon van Pim, Geoffrey (17) is net begonnen op de landbouwschool in Goes. Hans heeft ook een zoon. De vraag of die ook belangstelling heeft voor landbouw leidt tot enige hilariteit. Hij is net 1 jaar oud geworden.

De loonwerker rooit de wortelen met een zelfrijdende 2-rijige Dewulf.

Maatschap Vinke in Axel focust op pootgoedteelt

Op en top familiebedrijf

De meeste maatschappen in de landbouw zijn bedrijven van twee of drie mensen. Maatschap Vinke bestaat uit vijf personen: de ouders Machiel en Jo Vinke met hun drie zonen, Wilco, Pim en Hans. Deze situatie bevalt hen goed.

Rijdend vanuit het midden van het land naar het zuiden valt een tweedeling op. Boven de rivieren ligt eind september de oogst redelijk op schema. Onder de rivieren liggen de meeste percelen met aardappelen en uien er nog onaangeroerd bij. Het is het gevolg van weersomstandigheden in het voorjaar; in het Noorden was het voorjaar droog, in het Zuiden was het juist heel nat. In België zijn veel aardappelen pas eind mei gepoot. Ook bij maatschap Vinke in Axel is het voorjaar niet probleemloos verlopen. Weliswaar kon het poten redelijk op tijd worden uitgevoerd, maar het ruggen frezen moesten ze tussen de buien door doen. Op sommige percelen begonnen de planten net boven te komen. „In dat stadium heb je nog net geen grote schade“, aldus Pim. Geen optimale start van het groeiseizoen al met al. „Mijn vader zei in juni dat als er van toen af maar geregeld wat regen zou komen, er niet zoveel aan de hand zou zijn. En dat is gelukkig ook gebeurd.“

Eén perceel pootgoed moest vanwege de overvloedige regenval helaas worden overgepoot. „Die staan nu nog groen“, zegt Pim. Maar de stand van het gewas is behoorlijk, dus de opbrengst kan nog best meevallen. Late pootgoedteelt lijkt vreemd – telers doen veelal van alles om de teelt

te vervoegen – maar er is blijkbaar veel mogelijk.

Bedrijfsontwikkeling

Het bedrijf in Axel was oorspronkelijk van de ouders van moeder Jo. Vader Machiel Vinke is afkomstig van een bedrijf in Ossensisse, op 18 kilometer afstand van Axel. Dit bedrijf behoort ook tot de maatschap. Oorspronkelijk waren op het bedrijf ook melkkoeien aanwezig. Toen zoon Wilco begin jaren tachtig van de landbouwschool kwam, was de planning om de melkveetack aan te houden. Maar op dat moment werd de superheffing ingevoerd en was uitbreiding hiervan niet mogelijk. Toen eind jaren tachtig brand uitbrak waarbij de stalgebouwen werden verwoest, is het melkquotum verkocht en ging het bedrijf verder als akkerbouwbedrijf. In 1998 is een sorteerloos gebouw met opslag voor kisten.

De belangrijkste teelt op het bedrijf is het pootgoed. De zavelgrond met een afslibbaarheid van 11 tot 40 procent is er zeer geschikt voor. Op deze lichte grond is het op peil houden van de organische stof moeilijk. Net onder de 2 procent is het gehalte. „Om het organische-stofgehalte omhoog te brengen, heb je een generatie nodig. Naar beneden gaat veel gemakkelijker“, zeggen de gezinsleden.

Zeeuws-Vlaanderen staat bekend om teelten als bruine bonen en vlas. Die hebben zij niet op het bedrijf. De teelt van graan past hen beter, omdat ze hiervan zelf het werk kunnen doen. Naast tarwe werd dit jaar ook wintergerst geteeld. Dit geeft werkspreiding bij de oogst. Dat leidt ook tot meer mogelijkheden om mest uit te rijden. De wintergerst was met een opbrengst van bijna 8 ton maar amper lager dan die van tarwe, terwijl de kosten van de teelt lager zijn.

Kwaliteit pootgoed

De afzet van de 115 hectare pootgoed verloopt voor 80 procent via Agrico, de rest gaat naar HZPC. De belangrijkste rassen zijn Agria, Markies, Diamant en Agata. De aankoop van S-pootgoed bevalt hen de laatste jaren maar matig door de aanwezigheid van Erwinia. Hun eigen product is vaak veel beter. „Vroeger was Erwinia iets van boven de rivieren en hadden wij daar weinig last van“, zegt Machiel. „Wellicht heeft het met structuur van de grond te maken op veel pootgoedbedrijven“. De steeds zwaarder wordende machines maken de grond kwetsbaar en vergroten de kans op wateroverlast en dus op bacteriën. Of zou het er mee te maken kunnen hebben ▶

Bedrijfsgegevens

Maatschap Vinke in Axel bestaat uit Machiel (70), Jo (68) en hun zonen Wilco (45), Pim (43, foto) en Hans (32). Het akkerbouwbedrijf heeft 292 hectare zavelgrond in gebruik, waarvan 115 hectare pootaardappelen, 50 hectare uien, 25 hectare wortelen, verder bieten, tarwe en wintergerst.

Copyright foto

Copyright foto

De bunkersorteerinstallatie, waar alle aardappelen worden gesorteerd.

dat aardappelen zich aanpassen aan de grond en aan het aanwezige bodemleven? Vanuit de biologische landbouw is immers bekend dat er een subtiel evenwicht is tussen ziektekiemen en antagonistische organismen. Verplaatsing van pootgoed naar een bedrijf met andere grondsoort zou dan een oorzaak kunnen zijn van de genoemde problemen, omdat de nieuwe knollen nog niet de juiste antagonisten herbergen.

Hoe dan ook, zelf trachten ze zoveel mogelijk problemen te voorkomen door veel aandacht aan kwaliteit te schenken. Zo hebben ze standaard zeilen op zowel de rooier als de wagens om alles af te dekken tegen de regen. De teelt van S-pootgoed zelf ter hand te nemen past hen niet zo, vanwege de hoeveelheid werk die dit met zich meebrengt.

Uien en wortelen

De maatschap teelt zowel gele als rode uien. Voor een deel zijn die gecontracteerd voor een snijderij. Afgelopen jaar waren er problemen met de kwaliteit vanwege inwendig schot. Van buitenaf was er niets te zien. Maar in het product ontstonden houtige ringen die bruin kleurden. Gelukkig kon alles nog voor de versmarkt worden afgeleverd, al was de prijs hiervan lager.

Ook de wortelen zijn voor een belangrijk deel op contract voor verwerkers in België. Vanuit Nederland is Zeeuws-Vlaanderen een uithoek. Maar de afstand naar de Vlaamse verwerkers rond Roeselare is juist beperkt. Familie Vinke kan heel flexibel inspelen op deze vraag. Vaak krijgen ze pas 's avonds te horen dat ze de volgende dag een aantal vrachten moeten leveren.

Werk in eigen beheer

Doordat veel percelen op afstand liggen, is er veel transport over de weg. Toch is dat veel minder een probleem dan vroeger. „Vroeger hadden we een spuitmachine met een tank van 800 liter. Nu nemen we in een keer 5.900 liter mee”, zegt Pim. Enkele jaren geleden zijn twee drie-assige kiepwagens aangeschaft. Die nemen in één keer ieder 26 ton mee. „Grote wagens geven rust bij het werk.” Voor het transport van de wortelkisten gebruiken ze wagens van de loonwerker. Deze nemen acht kisten tegelijk mee. Twee rijen naast elkaar en vier kisten in de lengte. „Zo neem je meer mee dan met de gebruikelijk kantelwagens met vier of vijf kisten achter elkaar.” Zoveel mogelijk doen ze al het werk in eigen beheer. Daarnaast verrichten ze werkzaamheden voor derden in loonwerk.

Zo kunnen ze de machines rendabel inzetten. Dichtbij is pas een grote loonwerker gestopt. Dat gaf wel opschudding in de buurt. „Steeds meer is het zo dat klanten van loonbedrijven het werk tegelijk willen hebben uitgevoerd.” Ook het aantrekken van goed personeel is een probleem.

„Voor loonwerk moet je al haast vrijgezellen hebben. De lange en onregelmatige werktijden maken een sociaal leven bijna onmogelijk.” Op hun bedrijf ervaren ze dit probleem niet. Naast de gezinsleden zijn nog drie vaste werknemers aanwezig. Zo draaide eind september de sorteerinstallatie al volop. Vroeg sorteren van pootgoed bevordert de kwaliteit en bij het afleveren kan er dan snel worden gedraaid.

Niet tegen natuur

Zeeuws-Vlaanderen is een gebied dat vergrijsd. Veel jongeren gaan voor hun studie naar elders en komen vervolgens niet terug. Toch is een kentering te bespeuren. De lage huizenprijzen trekken mensen uit België aan. Een jaar of vijftien terug ontstond een trek van boeren uit Brabant door de lage grondprijzen en mogelijkheid van mestafzet. Met name de komst van varkensbedrijven stuitte op weerstand. Toch zijn de meeste nieuwkomers probleemloos geïntegreerd. Verder is de discussie rond de Hedwigepolder – op ongeveer 20 kilometer afstand van het bedrijf – een onderwerp dat sterk leeft in het gebied.

Pim: „Dat landbouwgrond wordt teruggegeven aan de zee, terwijl er zo veel inspanning in is gestoken om het daar op te veroveren, die gedachte roept hier in Zeeuws-Vlaanderen veel emoties op.” Verder zijn er hier al veel projecten voor natuurontwikkeling, zegt hij, zoals rondom Cadzand en Terneuzen. „Mensen zijn niet tegen de natuur, maar laat ze eerst de bestaande natuurzones goed afwerken, vinden veel mensen hier. Je gaat je tuin toch ook niet groter maken als je geen tijd hebt om dat wat je al hebt goed te onderhouden.” ■

Copyright foto

Duurzaamheid

Enkele jaren terug heeft de familie Vinke zich georiënteerd op de aanschaf van zonnepanelen voor de eigen stroomvoorziening. In de afweging welke investeringen ze zouden uitvoeren, zijn de zonnepanelen toen afgevalen. Inmiddels is de subsidieregeling gewijzigd. Maar ook de aanschafprijs van panelen is verlaagd. Wellicht is het toch een mogelijkheid voor de toekomst.